

dveří nebo skříní, stal-li se plen na věcech bohoslužbě věnovaných, na statku erárním nebo na statku svěřeném ve zvláštní ochranu pachatelovu (§ 494 tr. z. voj.). Trestem jest těžký žalář od 1 do 5 let.

2. Plen tresce se jako přečin, obnáší-li cena odňatého statku 5 zl. nebo méně, anebo není-li tu znaků v odst. *b*) vypočtených (§§ 501 a 743) tr. z. voj.

III. Přitěžující okolnosti při zločinu plenu:

1. přesahuje-li cena odňatého statku 5 zl. a skutková povaha plenu nad to kvalifikována jest dvěma nebo více okolnostmi vyznačenými v § 494 (viz odst. *b*). Trest jest 5—10letý těžký žalář.

2. spáchán-li plen v noci, nastupuje trest přísněji vyměřený co do doby nebo tuhosti (§§ 496 a 470 tr. z. voj.).

IV. Zvláštní případy plenu:

1. Plen jest tu i tehdy, když byl sice dovolen, avšak neučinilo-li se zadost danému povolení co do místa, času a předmětu. Trest vyměřuje se dle předpisů §§ 493 a 494 tr. z. voj.

2. Plen stává se loupeží resp. stihá se dle ustanovení o loupeži, bylo-li některé osobě některým z pachatelů učiněno násilí nebo jím hrozeno. V případě tomto potrestati jest každého, kdo při plenu spolupůsobil, dle ustanovení o zločinu loupeže (§ 497 tr. z. voj.).

V. Řízení dle práva stanného nastupuje při plenivém vpádu tehdy, lze-li jen okamžitým, odstrašujícím příkladem zločinům přítrž učiniti; v případě takovém má důstojník jednoho nebo více vinníků na místě skoliti, anebo okamžitý výkon trestu nařídit (§ 491 tr. z. voj.).

VI. Podílnictví v plenu dopouští se ten, kdo statek, o němž ví, že při nedovoleném plenu byl uloupen, skrývá, prodává, nebo na se převádí. Trestem je žalář od 6 měsíců do 1 roku, když cena věci 5 zl. převyšuje nebo nehledě k ceně, jsou-li tu okolnosti v § 494 vytčené; při zvláště těžké kvalifikaci činu nastoupiti může trest těžkého žaláře od 1 do 5 let.

Plnění viz Splnění závazků.

Plnomocenství (smlouva zmocňovací, zmocnění, mandatum).

I. Pojem.

Plnomocenství vzniká smlouvou, kterou někdo přejímá na se přikázané mu jednání, aby je jménem jiného (zmocnitele) vykonal (§ 1002 o. o. z.). Podstatným pojmovým znakem tu jest převzetí zastoupení příkazatelova, a nikoli bezplatnost mandátu, jako tomu bylo v římském právu, ježto plnomocenství v rakouském právu může býti i úplatným (§ 1004 o. o. z.). Předmětem smlouvy zmocňovací jest obstarání cizích jednání t. j. předsevzetí činů, jimiž má býti dle úmyslu jednajícího nějaké právo založeno, změněno nebo zrušeno. Tím liší se zmocnění od smlouvy schovací (§ 957 o. o. z.) od smlouvy služební (§ 1151 o. o. z.). Obstarání přikázaného jednání musí se státi ve jménu příkazatelově (§ 1002 o. o. z.) a nikoli ve vlastním jménu jednajícího. Proto nejsou komisionářství (čl. 360. obch. z.) a špeditérství (čl. 379 obch. z.) smlouvami zmocňovacími, nýbrž pojmově bezplatnými smlouvami služebními (námezdnými). Jednání převzaté musí směřovati přímo nebo nepřímou ku prospěchu zmocnitelovu (§ 1002 a § 1009 o. o. z.), pročež není smlouvou zmocňovací příkaz směřující, toliko ku prospěchu plnomocníka, nýbrž toliko nezávaznou radou. Osoby ustanovené veřejně k obstarávání určitých záležitostí jsou povinny, zřejmě a bez zbytečného odkladu se vysloviti (§ 904 o. o. z.), zda přijímají příkaz

jím daný čili nic; jinak právi jsou příkazateli ze škody jemu vzešlé (§ 1003 o. o. z.). Je to výjimka z pravidla, že každý má na vůli vysloviti se o tom, zda plnomocenství přijímá čili nic. Opomenutí tohoto projevu zakládá pro osoby v § 1003 o. o. z. naznačené závazek k náhradě škody příkazateli vzešlé a jím dokázané (§ 1296 o. o. z.). Bližší ustanovení o tom obsahují: pro advokáty § 10 řádu advok. ze dne 6. července 1868 č. 96 ř. z., pro notáře § 33—35 not. ř. ze dne 25. července 1871 č. 75 ř. z., pro obchodní dohodce § 1, čl. 69 zákona ze dne 4. dubna 1875 č. 68 ř. z. Jiný účinek mlčení vytýká obchodní zákonník. Je-li totiž mezi kupcem, kterému se příkaz uděluje, a mezi příkazujícím obchodní spojení, nebo nabídl-li se onen ku vyřizování takových příkazů, jest zavázán bezprodleně odpověděti, jinak platí mlčení jeho za převzetí příkazu (čl. 323 obch. z.).

II. Druhy.

1. Smlouva zmocňovací jest úplatná, byla-li vymíněna za obstarání cizího jednání buďto výslovně nebo dle stavu plnomocníkovy třeba jen mlčky odměna; jinak jest bezplatnou (§ 1004 o. o. z.). Bylo-li plnomocníku za obstarání jednání, jakkoli to dříve umluveno nebylo, něco dáno, jest tu darování. Kupec obstarávající při své obchodní živnosti cizí záležitosti může naproti tomu dle čl. 290 obch. z. i bez předchozí úmluvy žádati provisi dle zásad v místě obvyklých.

2. Podle formy zřízení jsou plnomocenství ústní a písemná. Dle § 863 o. o. z. lze smlouvu zmocňovací i mlčky uzavřítí, dále též soudně a mimosoudně (§ 863 o. o. z.).

Výjimkou vyhledává se:

a) písemné formy:

aa) při plnomocenstvích ke sporu (§ 30 nov. s. ř.);

bb) ku podání žádostí knihovních (§ 77 knih. z.);

cc) ku směnečnému prohlášení jménem jiného (zák. ze dne 19. června 1872 č. 88 ř. z.);

b) soudního neb notářského ověření podpisu zmocnitelova na plné moci:

aa) Bylo-li plnomocenství ke sporu listinou soukromou uděleno advokátu nebo notáři, který soudu znám není, a vznikne-li pochybnost o její pravosti, může soud k návrhu nebo z úřední povinnosti naříditi, aby podpis byl soudně nebo notářsky ověřen (§ 30 nov. s. ř.). Ověření potřebí dále v těchto případech:

bb) má-li na základě plnomocenství býti zřízen spis notářsky (§ 3 not. ř.);

cc) při plných mocích v jiné korunní zemi zřízených v řízení nesporném (§ 8. zák. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.), dále

dd) ku zřízení vkladných listin směřujících ku obtížení zmocnitele (§ 31 odst. 2. knih. z.);

ee) při plných mocích ku vyzdvižení notářského testamentu (§§ 74 a 96 not. ř.). K uzavření sňatku plnomocníkem vyhledává se schválení zemské vlády (§ 76 o. o. z.).

3. Dle objemu svého jsou plnomocenství všeobecná a zvláštní, podle toho, svěří-li se někomu obstarání veškerých záležitostí či jenom některých. Zvláštní plnomocenství (mandatum speciale) může opět zníti na určitý druh záležitostí nebo jen na záležitost jedinou (§ 1008 o. o. z.).

4. Podle volnosti co do jednání plnomocníka liší se plnomocenství neobmezená neb obmezená; při oněch jest plnomocník oprávněn provésti záležitost dle svého nejlepšího vědomí a svědomí, kdežto při těchto jsou mu předeepsány meze a způsob, jakým si při tom počínati má (§ 1007 o. o. z.).

5. Zvláštní plná moc, o níž jedná § 1008 o. o. z., má dvě odrůdy; může zníti buďto na určitý druh jednání nebo na jednotlivá jednání. Manželovo právo zákonného zastoupení ženy a správy jejího jmění (§§ 97 a 1238 o. o. z.) nezahrnuje v sobě plnomocenství ku jednáním v § 1008 o. o. z. vypočteným, jež předpokládají zmocnění zvláštní (roz. nejv. s. sb., »Gl. U.« 7104). Vypočítání jednání v § 1008 o. o. z. jest taxativné:

a) Druhy jednání, které žádají zvláštní plné moci, neb aspoň uvedeny býti musí výslovně ve všeobecné, třeba neobmezené moci, jsou:

aa) Zcizení neb úplatné převzetí věcí jménem jiného;

bb) uzavření výpůjček a zápůjček. Za zmocnění ku přijetí zápůjčky pokládati dlužno i plnomocenství k tomu, aby se pozemky zastavily místo placení (roz. nejv. s. sb., »Gl. U.« 789);

cc) vybírání peněz anebo hodnot peněžných,

dd) zahájení sporů;

ee) uložení, přijetí nebo vrácení přísah;

ff) uzavírání smírů. Ježto smír dle § 1380 o. o. z. náleží ku smlouvám obojstranně závazným a podle týchž zásad se posuzuje, stačí k jeho uzavření plnomocníkem zvláštní plnomocenství znějící na druh toho jednání (roz. nej. s. sb. »Gl. U.« 655). Jelikož směnečná jednání nejsou vypočtena v první skupině jednání § 1008 o. o. z., opravňuje též plnomocenství k uzavírání zápůjček, zřizování práv zástavních a ku vcházení v jakékoli smlouvy plnomocníka i k tomu, aby užil při provádění svěřených mu jednání formy směnečné. Tvrdil-li by tedy zmocnitel, že přijetí (akcept) směnky nebylo v plnomocenství obsaženo, musil by prokázati, že směnka pochází z jednání vyhledávajícího dle § 1008 o. o. z. zvláštního plnomocenství.

b) Jednání vyhledávající zvláštního plnomocenství na určité jednání znějící jsou:

aa) bezpodmínečné přijetí neb odmítnutí dědictví;

bb) zřízení smluv společenských;

cc) poskytnutí darů;

dd) udělení práva ku volbě rozsudiho;

ee) bezplatné vzdání se práv.

V plné moci ku uzavření sňatku býti musí určena osoba, se kterou vejíti jest v manželství (§ 76 o. o. z.). Nepřipouští se plná moc ku zřízení posledního pořízení (§§ 578 a 609 o. o. z.).

6. Dle způsobu projevu vůle jest plnomocenství výslovné, bylo-li výslovně udáno jednání nebo druh jednání převzatého k obstarání (§§ 1002 a 1008 o. o. z.), nebo mlčky učiněné. Při plnomocenství mlčky uděleném osobám služebným platí toto:

a) byla-li plná moc dána písemně, posuzuje se její objem dle předmětu a povahy jednání.

b) Svěřil-li kdo jinému správu, má se za to, že mu propůjčil i plnou moc, aby činil vše to, čeho vyžaduje správa sama a co obyčejně s tím bývá spojeno (§§ 1009 a 1029 o. o. z.). Solicitátor advokáta nemůže se

považovati za zmocněna ku přijímání peněžitých částek pro advokáta. Proto ručí pošta za to, když listonoš peněžitou zásilku adresovanou na advokáta doručí solicitorovi a tento si ji podrží (roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« 5725).

c) Dovolí-li majitel obchodu nebo živnosti svému sluhovi nebo učni prodávati v krámě nebo mimo něho zboží, má se za to, že jsou zmocnění přijímati též platy a vydávati o tom kvitance (§ 1030 o. o. z.).

d) Plnomocenství ku prodeji zboží jménem vlastnickým nepojímá v sobě však též právo, jeho jménem zboží kupovati.

e) Službodárci a hlavy rodin nejsou povinni zaplatiti to, co vezmou na dluh jich služebníci nebo jiní členové rodiny na jich jméno. Kdo na dluh něco dal, musí dokázati v takovýchto případech, že plnomocenství k tomu bylo dáno (§ 1032 o. o. z.).

f) Je-li však mezi tím, kdo na úvěr bere, a tím, kdo na úvěr dává, zaveden řádný zápisník, do něhož se zanášejí věci dané na úvěr, platí domněnka, že doručitel této knížky jest zmocněn, vzíti zboží na úvěr (§ 1033 o. o. z.).

7. Od smluvního zmocnění (§§ 1002—1033 o. o. z.) lišiti jest plnomocenství mimosmluvní, kteréž opět dle rozdílnosti důvodu svého může být soudní nebo zákonné (§ 1034 o. o. z.).

a) Soudní plnomocenství záleží v právu poručníků a kuratorů spravovati záležitosti jich chráněnců.

b) Zákonné plnomocenství záleží v právu otce a manžela zastupovati dítky a manželku, kteréžto oprávnění oběma jest propůjčeno zákonem (§ 1034 odst. 2 o. o. z.).

III. Účinek.

Z plnomocenství vzchází dvojí právní poměr a sice: *A)* poměr mezi zmocnitelem a plnomocníkem (§§ 1009—1016 o. o. z.) a *B)* poměr těchto k osobám třetím (§§ 1017—1019 o. o. z.).

A) Právní poměr mezi zmocnitelem a plnomocníkem.

1. Práva a povinnosti plnomocníkovy.

a) Plnomocník jest zavázán obstarati jednání dle slibu svého a dle udělené jemu plné moci (§ 1009 o. o. z.).

b) Plnomocník jest oprávněn, třeba měl obmezenou plnou moc, vynaložiti všechny prostředky, které s povahou jednání nutně souvisí nebo projevenému úmyslu zmocnitelovu odpovídají. Nezáleží na tom, vyhledává-li se k užití takových prostředků (k. př. podání žaloby) jinak dle § 1008 o. o. z. zvláštní plné moci. Tak obsaženo jest ve svěřené administraci tovaryňny i oprávnění ku vydávání směnečných prohlášení jakožto nutný prostředek ku provozování takovéhoho průmyslového podniku podmíněného vzájemným úvěrem dle povahy a účelu jednání (roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« 124).

c) Plnomocník musí při obstarávání záležitosti šetřiti mezí plné moci; překročí-li je, jest z toho práv (§ 1009 o. o. z.) a pokládá se pak ve příčině jednání, mimo meze plné moci předsevzatých, za jednatele bez příkazu (§ 1035 o. o. z.). Zmocnitel v takovém případě vázán není; může však později jednání takové výslovně nebo mlčky tím schváliti, že přivlastní si prospěch vzešlý z toho jednání (§ 1016 o. o. z.).

d) Plnomocník jest zavázán obstarati jednání bedlivě a poctivě (§ 1009 o. o. z.). Jest zodpověden, zanedbá-li onoho stupně píle a pozornosti, který při obyčejných schopnostech vynaložiti lze (§ 1297 o. o. z.), a jedná-li

se o provedení jednání, které předpokládá zvláštních vědomostí odborných nebo zvláštní pile, práv je z nedostatku jich (§ 1299 o. o. z.). Práv jest tehdy, když bez předchozí výpovědi vzdá se převzatého obstarání záležitosti, neuposlechne-li vykonatelného příkazu nebo, je-li jednání nevykonatelné, nezpraví-li zmocnitele o tom, nýbrž ustoupí od obstarání záležitosti (roz. nejv. s. dv., sb. »Gl. U.« 2791, 5678, 1384).

e) Plnomocník zavázán jest vydati zmocniteli veškeren prospěch z jednání vzcházející (§ 1009 o. o. z.).

f) Ježto dle rakouského práva jeví se plnomocenství jakožto akt osobní důvěry, nedovoluje se zpravidla plnomocníkovi, aby sobě zřídil zástupce, nýbrž jen výjimečně se to připouští tehdy, když mu to v plné moci výslovně dopuštěno nebo je-li to následkem okolností nezbytno (k. př. pro nemoc) (§ 1010 o. o. z.). V obou těchto případech práv jest plnomocník jen z viny, již se při volbě osob dopustil (§ 1010 o. o. z.). Jestliže však plnomocník přikáže záležitost komusi třetímu, nemaje k tomu výslovného povolení v plné moci a nejsa k tomu okolnostmi donucen, ručí sám za výsledek (§ 1010 o. o. z.) a jest on sám zodpověden za všelikou (i nahodilou) škodu, kterou způsobil zmocniteli tím, že se dal zastupovati (§§ 1295 a 1311 o. o. z.). Na substitutovi mohl by se zmocnitel ve příčině svého nároku na náhradu škody výjimečně jen tehdy hojiti, když by substituci schválil, když by převedl na se náhradní nároky svého plnomocníka, nebo když by se substitut úmyslně bez příkazu do cizího jednání vmísil (§ 1035 o. o. z.).

g) Plnomocník jest povinen nahraditi zmocniteli škodu jemu svou vinou způsobenou (§ 1012 o. o. z.). Tento závazek k náhradě škody zakládá se na povinnosti plnomocníkem převzaté, že bude záležitosti bedlivě a poctivě obstarávati (§ 1009 o. o. z.). Způsob náhrady škody posuzovati sluší dle §§ 1323 a 1324 o. o. z. Také může míti místo rozdělení škody mezi zmocnitele a plnomocníka (§ 1304 o. o. z.), dopustí-li se oba viny.

h) Plnomocník jest povinen předložiti zmocniteli účty při jednání se vyskytnuvší, pokud a kdykoli tento za to žádá (§ 1012 o. o. z.). Zmocnitel může žádati na plnomocníku předložení účtů v kterékoli době a bez nutného odkladu (§ 904 o. o. z.); nemusí se spokojiti s předložením obchodních knih týkajících se dotyčného jednání a s předložením bilance, nýbrž jemu přísluší právo, žádati úplný a přílohami opatřený účet (rozhod. nejv. s. v časop. »Jur. Bl.« č. 7 z r. 1882).

i) Plnomocník není oprávněn žádati odměny za svoje namáhání (§ 1013 o. o. z.); výjimku stanoví § 1004 o. o. z. pro ten případ, byla-li odměna vymíněna výslovně nebo dle stavu obstaravatele záležitosti aspoň mlčky.

k) Plnomocníkům není dovoleno, bez vůle zmocnitelovy přijímati od třetí osoby dary, ať touto třetí osobou jest strana, se kterou uzavřiti se mělo dotyčné jednání ve jménu zmocnitelově, nebo třetí osoba v užším smyslu. Přijatý dar odvede se do pokladny chudinské (§ 1013 o. o. z.).

2. Práva a závazky zmocnitele.

a) Zmocnitel jest zavázán nahraditi plnomocníku veškeren náklad nutně nebo užitečně vynaložený k obstarání záležitosti a to i tehdy, když očekávaný výsledek nenastal (§ 1014 o. o. z.). Učinil-li plnomocník náklad z vlastního, může žádati kromě jeho náhrady i zákonné úroky (§§ 994 a 1333 o. o. z., dále § 2 zákona ze dne 14. června 1868 č. 68 ř. z.)

z vynaloženého obnosu, nebyla-li mu poskytnuta žádaná záloha (§ 1014 o. o. z.).

b) Zmocnitel jest povinen dáti plnomocníku k jeho přání přiměřenou zálohu na uhražování hotových výloh (§ 1014 o. o. z.). Nebyla-li mu záloha dána, nemusí příkaz splniti a jest prost vší zodpovědnosti.

c) Zmocnitel musí nahraditi všelikou škodu, která vzešla vinou jeho nebo kterou provedení příkazu mělo v zápětí (§ 1014 o. o. z.). Z důvodu slušnosti stanoví zákon, že plnomocník obstarávající záležitost bezplatně, utrpěl-li škodu náhodou, žádati může nejvyšší znalci vyšetřenou odměnu, která by mu při úplatné smlouvě byla příslušela za vynaloženou námahu (§ 1015 o. o. z.).

d) Překročí-li plnomocník meze své plné moci, jest zmocnitel jen potud práv, pokud jednání schválil nebo přivlastnil si výhodu z toho vzešlou (§ 1016 o. o. z.). Jinak není zmocnitel z jednání toho zavázán. Dodatečné schválení jednání může zmocnitel dáti výslovně nebo mlčky tím, že přisvojí si prospěch z jednání vzešlý (rozh. ze dne 12. listopadu 1862 č. 7537). Toto právo ku schválení předpokládá, že plnomocník jednal ve jménu zmocnitelově, třebaž meze plné moci překročil. Obstarával-li však plnomocník záležitost naň vznesené ve svém vlastním jménu nebo pro někoho jiného, nepřísluší zmocniteli, právo dodatečného schválení (ratihabice); v tomto případě jest pouze oprávněn, žádati náhradu škody, která mu způsobena byla tím, že plnomocník uděleného plnomocenství nešetřil (§ 1324 o. o. z., rozh. ze dne 13. února 1852 č. 1218 časop. »Gerichtztg.« 1856 č. 36). Zmocnitel může na základě jednání uzavřeného mezi plnomocníkem třetí osobou přímo proti této žalobou vystoupiti a od této žalován býti. Plnomocníku nepřísluší proti třetí osobě právo žaloby a rovněž né této proti onomu (roz. nejv. s. dv., sb. »Gl. U.« 85). Z této zásady vyplývá ustanovení, že právní jednání uzavřená v mezích plnomocenství závazna jsou jak pro zmocnitele tak pro třetí osobu i v tom případě, když zmocnitel ustanovil za plnomocníka osobu, která sama zavázati se nemůže (§ 1018 o. o. z.); neboť plnomocník představuje toliko osobu zmocnitele, na jehožto schopnostech jedině záleží. Než plnomocník musí býti při zdravém rozumu, poněvadž by jinak smlouva plnomocenská mezi ním a zmocnitelem uzavřená byla neplatnou, a proti třetím osobám neúčinnou (§ 865 o. o. z.).

3. Objem plnomocenství.

Zastoupení zmocnitele plnomocníkem připouští se jen v mezích plnomocenstvím vytčených; překročí-li plnomocník meze své plné moci, práv jest z následků a kromě toho zodpověden jest netoliko svému zmocniteli (§ 1009 o. o. z.), nýbrž ručí i třetí osobě, s níž jednání uzavřel. Tajné plnomocenství udělené zmocniteli vedle veřejného plnomocenství brzy obmezující, brzy rozšiřující oprávnění plnomocníkovy rozhodno jest jenom pro poměr mezi plnomocníkem a zmocnitelem nemajíc nijakého vlivu na práva třetích osob, které o tajném plnomocenství nevěděly (§ 1017, odst. 3 o. o. z.). Přestoupí-li plnomocník meze tajného plnomocenství, jednáje však v mezích veřejného, jest svému zmocniteli z toho práv, avšak zmocnitel z tohoto jednání oproti třetí osobě jest zavázán. Vykáže-li zmocněnc tajné plnomocenství — třeba proti vůli zmocnitelově — stává se plnomocenství toto ve skutečnosti veřejným a posuzovati sluší právní poměr mezi zmocnitelem a osobou třetí právě tak, jako kdyby plnomocenství hned původně uděleno bylo jako veřejné. Výjimku tvoří jen ona obchodní

plnomocenství a plnomocenství ke sporu, jichž obsah zákonem jest stanoven a při kterých nemá vůči třetím osobám právní účinnosti obmezení ve příčině objemu; tak tomu jest při plné moci prokuristy (čl. 43 obch. z.), veřejného společníka ku zastupování oprávněného (čl. 116 obch. z.), předsedy společnosti akciové (čl. 231 obch. z.) a plné moci likvidátorů. V těchto případech (čl. 138, 172, 205 a 244 obch. z.) jsou vůči třetím osobám úplně neúčinny všechny instrukce zákonnou plnou moc obmezující, třeba byly třetí osobě známy, a přestoupení takové instrukce zakládá vnitřní závazek zástupce oproti zastoupenému.

4. Jestliže plnomocník obdržel a přijal příkaz, aby jisté třetí osobě prospěch nějaký opatřil, nabývá tato osoba práva žalobního proti zmocniteli nebo plnomocníku, jakmile o tom byla některým z nich zpravena (§ 1019 o. o. z.). Poněvadž dle § 881 o. o. z. zpravidla nemůže nikdo za jiného učiniti nebo přijmouti slib, nenabývá třetí osoba již pouhým příkazem takovým, třeba o něm věděla, nějakého práva, poněvadž sama ani ku plnomocníku ani ku zmocniteli v žádném právním poměru nestojí (roz. nejv. s. sb. »Gl. U.« č. 6009, 7187, 5480, 6355, 6378 a 6667.). Teprve když některou stranou zpravena byla o úmluvě v její prospěch učiněné, může slib ve svůj prospěch daný přijmouti a nabýti tím nároku na jeho splnění. Může pak tato osoba žalovati zmocnitele o poskytnutí slíbené jí výhody, plnomocníka pak o přídržení zmocněnce ku splnění příkazu od něho přijatého. Kdyby plnomocník byl zároveň zákonným zástupcem třetí osoby, již se má ona výhoda poskytnouti, stačí ku plné účinnosti této smlouvy přijetí darování se strany zmocněnce (roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 423).

IV. Zánik plnomocenství.

Kromě zániku plnomocenství uplynutím doby, na niž bylo uděleno, a dokonáním jednání, k jehož provedení plnomocenství směřuje, stanoví občanský zákoník ještě tyto skutečnosti zrušovací:

1. Odvolání a vypověď: Z pravidla, že jednostranné ustoupení od smlouvy nějaké není dovoleno, činí zákon při plnomocenské smlouvě výjimku, jelikož s jedné strany spočívá smlouva tato na úplné důvěře zmocnitelově a s druhé strany není radno nutiti plnomocníka, aby proti své vůli ve smlouvě setrval (roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« 1176). Smí tedy zmocnitel plnou moc dle své libosti odvolati (§ 1020 o. o. z.) a plnomocník může libovolně ji vypověděti (§ 1021 o. o. z.). Projev odvolání státi se může výslovně nebo mlčky (§ 863 o. o. z.) dle okolností též zřízením jiného plnomocníka nebo vlastním obstaráním záležitosti. I zmocněnec může přijatou plnou moc vypověděti. Vypoví-li ji však před dokonáním záležitosti přikázané jemu zvláštní plnou mocí nebo všeobecnou plnou mocí, musí nahraditi vzešlou škodu, ač-li nebránila mu nepředvídaná nebo nepřekonatelná překážka (§ 1021 o. o. z.).

2. Smrt některé strany:

a) Zpravidla zrušuje se plnomocenství jak úmrtím zmocnitelovým, tak plnomocníkovým. Nedá-li se však započaté jednání přerušiti bez zřejmé škody dědiců, nebo vztahuje-li se plnomocenství i na případ úmrtí zmocnitelova, má plnomocník právo i povinnost dokonati jednání to (§ 1002 o. o. z.). Jelikož se poměr plnomocenský zakládá na obapolné důvěře obou stran, tvoří smrt jednoho z nich přirozený způsob zániku smlouvy plnomocenské. Výjimky z toho nastávají, vztahuje-li se plnomocenství i na

dědice zmocnitelovy, neb bylo-li uděleno plnomocenství ke sporu (procesní) (§ 35 s. ř.) nebo dotýká-li se příkazu, který sluší provésti teprve po smrti zmocnitelově (k. př. v případě § 816 o. o. z.). Příkaz daný obchodníkem v jeho obchodní živnosti a plnomocenství jím udělená nezrušují se jeho úmrtím, ač nelze li z jeho projevu neb z okolností souditi na opak (čl. 297 obch. z.).

3. Zrušení společenství:

Plné moci vydané společenstvím zrušují se zánikem tohoto (§ 1023 o. o. z.).

4. Konkurs vyhlášený na jmění některé strany:

a) Upadl-li zmocnitel v konkurs, nemají jednání, která podnikl plnomocník po vyhlášení konkursu jménem kreditora, právní účinnosti (§ 1024 odst. 1. o. o. z.).

b) Úpadkem plnomocníka zrušuje se plnomocenství, poněvadž nelze za to míti, že by zmocnitel ponechal obstarání svých záležitostí osobě, od které v případě nastalé škody (§ 1012 o. o. z.) stěží by náhrady dosáhl.

V. Povinnosti plnomocníkovy po zrušení plnomocenství.

1. Pokračování v záležitostech. Zruší-li se plnomocenství odvoláním, výpovědí nebo smrtí zmocnitel nebo plnomocníka, musí se pokračovati přece v obstarání záležitostí, které odkladu nepřipouštějí potud, pokud zmocnitel nebo jeho dědicové neučiní jiného opatření nebo pokud opatření takového alespoň učiniti nemohou (§ 1025 o. o. z.). Tato ustanovení mají průchod i tehdy, když plnomocenství zrušeno bylo vyhlášením konkursu na jmění zmocnitelovo.

2. Závaznost uzavřených smluv. Závaznými zůstávají i smlouvy uzavřené s třetí osobou, již nebylo bez její viny známo zrušení plné moci, a zmocnitel může se pro škodu svou hojiti na plnomocníku, který zrušení plnomocenství zamlčel (§ 1026 o. o. z.).

VI. Právo poplatkové:

1. Je-li při plnomocenství výslovně nebo mlčky vymíněna odměna, podléhají smlouvy plnomocenské kolku 50 kr. za každý arch (p. s. 27 popl. z.), jinak kolkují se jako jiné smlouvy námezdné (p. s. 111 popl. z.).

2. Kolku prosty jsou plné moci:

a) pokud vystaveny jsou jen ku jednáním a záležitostem vyvazování pozemků (nař. min. fin. ze dne 23. srpna 1855 č. 33.959);

b) k výkonu práva volebního do zastupitelstva obecního a zemského (výn. min. fin. ze dne 15. srpna 1861 č. 83 ř. z.);

c) ku přijímání zásilek poštovních udělené adresátem osobám jiným (roz. min. fin. ze dne 24. srpna 1854 č. 37.027);

d) plnomocenství udělené obhájci nebo zástupci ve věcech trestních (nař. min. fin. ze dne 6. března 1865 č. 5728);

e) plnomocenství ku zastupování v řízení reklamačním dané majitelem pozemků daní pozemkové podléhajících (roz. min. fin. ze dne 11. května 1881 č. 9730);

f) plnomocenství k oznámení škody živelní dané majitelem pozemku (nař. min. fin. ze dne 6. července 1890 č. 143 ř. z.).

3. Naproti tomu podléhají doložky plnomocenství obsahující na kvitancích a jiných listinách kolku právě tak, jako plné moci samé (p. s. 111 popl. z.).